

POSTANOWIENIE

Dnia 1 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Mirosław Sadowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M. F.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 242/2022 z dnia 1 kwietnia 2022 r.
w przedmiocie umorzenia postępowania w sprawie z odwołania od podziału
czynności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 1 marca 2023 r.,

odrzuca odwołanie.

UZASADNIENIE

Uchwałą nr [...] z dnia 1 kwietnia 2022 r. Krajowa Rada Sądownictwa (dalej także: „KRS” i „Rada”), na podstawie art. 41 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2021, poz. 269, dalej: „u.KRS”) w zw. z art. 22a § 5 i 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2020, poz. 2072 ze zm., dalej: „p.u.s.p.”), umorzyła postępowanie w sprawie z odwołania M. F. sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 lutego 2022 r. od zarządzenia Prezesa Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 14 stycznia 2022 r.

M. F. (dalej: „odwołujący się”) zaskarżył powyższą uchwałę w całości i wniósł o jej uchylenie oraz uchylenie podziału czynności oraz sposobu uczestniczenia w podziale spraw w Sądzie Okręgowym w Krakowie obowiązującym od dnia 1 lutego 2022 r. Odwołujący się zaskarżonej uchwale zarzucił, iż jest sprzeczna z art. 41

u.KRS. W uzasadnieniu odwołania podniósł, że kwestionowany podział czynności ustanowiony został z naruszeniem obowiązujących przepisów oraz doprowadził do nieuprawnionego wyłączenia od rozpoznawania zażaleń poziomych oraz skarg na orzeczenia referendarzy sędziów z najdłuższym stażem orzeczniczym w I Wydziale Cywilnym Sądu Okręgowego w Krakowie, powierzając te obowiązki sędziom rejonowym delegowanym do orzekania w tym wydziale oraz sędziom, którzy mają najkrótszy staż orzeczniczy w Sądzie Okręgowym w Krakowie. Osobom tym pozostawiono w zakresach czynności rozpoznawanie zażaleń poziomych i odebrano 10% udział w przydziale pozostałych wpływających do Wydziału spraw. Odwołujący się zarzucił, że powyższe jest wprost sprzeczne z art. 22a § 1 i § 4 p.u.s.p., ponieważ zmieniany zakres czynności musi uwzględniać specjalizację sędziów w rozpoznawaniu poszczególnych rodzajów spraw, konieczności zapewnienia właściwego rozmieszczenia sędziów, w wydziałach sądu i równomiernego rozłożenia ich obowiązków oraz potrzeby zagwarantowania sprawnego postępowania sądowego.

W pierwszej kolejności odwołujący się podkreślił, iż rozpoznawanie zażaleń nie stanowi w ogóle specjalizacji, o której mowa w powołanym przepisie. Specjalizacja może dotyczyć określonych rodzajów spraw, przez co należy rozumieć określone kategorie spraw rozpoznawanych w postępowaniu cywilnym, wynikające z prawa materialnego (np. sprawy o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, roszczenia z umów bankowych itp.). W ocenie Odwołującego się dokonana w kwestionowanym podziale „specjalizacja” grupy sędziów w istocie taką specjalizacją nie jest, dokonuje natomiast nieuprawnionego wyłączenia od rozpoznawania zażaleń poziomych i skarg na orzeczenia referendarzy – we wszystkich rodzajach spraw rozpoznawanych w I Wydziale Cywilnym – najbardziej doświadczonych sędziów w tym Wydziale. Zażalenia od orzeczeń sądu okręgowego, które przed listopadem 2019 r. były rozpoznawane przez sąd apelacyjny, a po tej dacie podlegają rozpoznaniu przez równoległy skład sądu okręgowego, mają być teraz rozpoznawane przez sędziów z najkrótszym stażem orzeczniczym w Sądzie Okręgowym w Krakowie, w większości przez sędziów rejonowych delegowanych do sądu okręgowego, z których kilkoro nie wydało dotychczas jeszcze żadnego orzeczenia w sądzie okręgowym albo wydało ich

niewspółmiernie mniej, niż sędziowie którzy zostali wyłączeni od rozpoznawania zażaleń. Tego rodzaju działanie nie znajduje żadnego merytorycznego uzasadnienia. Odwołujący się podkreślił, że w wyniku wprowadzonej niedawno regulacji zażalenia rozpoznawane są w składach jednoosobowych. Dojdzie zatem do sytuacji, w której zażalenia od orzeczeń sędziów Sądu Okręgowego, od wielu lat pracujących w tutejszym Wydziale, rozpoznawane będą przez sędziów rejonowych i osoby z najkrótszym stażem orzeczniczym w Sądzie Okręgowym w Krakowie.

Ponadto odwołujący się zauważył, iż zmiana podziału czynności w Wydziale nastąpiła z naruszeniem § 55 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 2046 ze zm., dalej: „Regulamin urzędowania sądów powszechnych”), ponieważ projekt podziału czynności lub jego zmiany w zakresie obejmującym wprowadzenie lub zmianę specjalizacji nie zostały podane do wiadomości wszystkich sędziów wydziału. Odwołujący się podniósł, że nie został powiadomiony o takich planach kierownictwa sądu, gdyż od 22 października 2021 r. nie posiada dostępu do poczty sądowej, na którą wyłącznie przesłane zostały projekty podziału. Kwestia planowanego podziału nie została także omówiona ustnie ze wszystkimi sędziami orzekającymi w wydziale, nie zorganizowano chociażby zebrania wydziału, na którym należałoby przedstawić taką propozycję oraz wysłuchać stanowiska w tej kwestii wszystkich sędziów orzekających w wydziale. Odwołujący się podniósł, że wobec braku podania do wiadomości wszystkich sędziów projektu podziału, nie rozpoczął biegu otwarty nadal termin do zgłoszenia sprzeciwu, o którym mowa w § 55 ust. 2 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych.

W dalszej kolejności odwołujący się podniósł kwestię braku uzyskania zgód od sędziów objętych kwestionowaną specjalizacją. Odwołujący się wskazał, że z tego co jest mu wiadomo, zdecydowana większość sędziów rejonowych delegowanych do orzekania w I Wydziale Cywilnym Sądu Okręgowego w Krakowie nie wyraziła zgody na objęcie ich kwestionowaną specjalizacją. Wprawdzie z treści § 55 ust. 4 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych wynika, iż stosując przepis ust. 2 zdanie drugie, pomija się sędziów delegowanych. Cytowany przepis należy rozumieć jednakże w taki sposób, iż przy decydowaniu o kluczowych

dla wydziału kwestiach pomija się sędziów, którzy na skutek ich delegowania nie orzekają w danym wydziale, nie zaś – jak to uczyniono w niniejszym wypadku – sędziów, którzy na skutek delegowania zwiększyli stan sędziów orzekających w wydziale. Sytuacja, w której sędziowie delegowani do orzekania w Wydziale zostają bez ich zgody objęci kwestionowaną specjalizacją i nie mogą wyrazić sprzeciwu przeciwko wprowadzeniu specjalizacji stanowi wypaczenie regulacji, o której mowa w § 55 ust. 4 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych i prowadzi do rażącego naruszenia praw tych sędziów.

Nadto odwołujący się zauważył, iż kwestionowana specjalizacja prowadzi do nierównomiernego obciążenia obowiązkami sędziów orzekających w Wydziale. Sędziowie, którym przydzielono uprawnienie do rozpoznawania zażaleń poziomych i skarg na orzeczenia referendarzy zostali pozbawieni 10% przydziału spraw, podczas, gdy dotychczas zażalenia i skargi rozpoznawane były przez wszystkich sędziów, którzy w pełnym zakresie uczestniczyli w przydziale wszystkich spraw rozpoznawanych w Wydziale. Podejmowanie tego rodzaju działań nie znajduje żadnego uzasadnienia w sytuacji, w której I Wydział Cywilny boryka się z problemem stale wzrastającego wpływu spraw, który od kilku lat jest nieopanowany.

W odpowiedzi na powyższe, Krajowa Rada Sądownictwa wniosła o odrzucenie odwołania, jako niedopuszczalnego. W uzasadnieniu Rada wskazała, że literalne brzmienie art. 22a § 5 i § 6 p.u.s.p., wbrew twierdzeniu odwołującego się, nie pozostawia wątpliwości, że dla uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie odwołania od podziału czynności, w tym także – wnioskując *a maiori ad minus* – uchwały umarzającej postępowanie z uwagi na brak przesłanek materialnoprawnych, nie przewidziano sądowej kontroli rozstrzygnięcia. Sprawy z zakresu odwołania od podziału czynności zostały przekazane w całości do rozpoznania wyłącznie Krajowej Radzie Sądownictwa. *Ratio legis* wyłączenia kontroli sądowej w niniejszych sprawach wiąże się z koniecznością zapewnienia prezesom sądów odpowiednich narzędzi umożliwiających bieżące i efektywne zarządzanie sądem oraz racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego. Wprowadzenie czasochłonnej i skomplikowanej sądowej procedury

odwoławczej w sprawach dotyczących podziału czynności doprowadziłoby w sądach do znaczących problemów organizacyjnych.

Rada podkreśliła, że decyzje podejmowane przez prezesów sądów w przedmiocie podziałów czynności w sądach stanowią bieżące zarządzanie sądem. Częstokroć są to bardzo szczegółowe decyzje, które są podejmowane *ad hoc* w związku z potrzebą zapewniania efektywnego sprawowania wymiaru sprawiedliwości.

W ocenie Rady niniejszej sprawie brak jest podstawy prawnomaterialnej do rozpoznania odwołania. Uchwała, od której zostało wniesione odwołanie, zapadła w ramach przysługujących Krajowej Radzie Sądownictwa ustawowych kompetencji i przy zastosowaniu właściwych przepisów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie, jako niedopuszczalne, podlegało odrzuceniu.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 u.KRS uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Stosownie do treści art. 22a § 5 p.u.s.p. sędzia lub asesor sądowy, któremu zmieniono podział czynności w sposób skutkujący zmianą zakresu jego obowiązków, w szczególności przeniesieniem do innego wydziału sądu, może odwołać się do Krajowej Rady Sądownictwa w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania nowego zakresu obowiązków. Odwołanie nie przysługuje w przypadku: 1) przeniesienia do wydziału, w którym rozpatruje się sprawy z tego samego zakresu; 2) powierzenia obowiązków w tym samym wydziale na zasadach obowiązujących pozostałych sędziów, a w szczególności odwołania przydziału do sekcji lub innej formy specjalizacji.

Zgodnie z art. 22a § 6 p.u.s.p. odwołanie, o którym mowa w § 5, wnosi się za pośrednictwem prezesa sądu, który dokonał podziału czynności objętego odwołaniem. Prezes sądu przekazuje odwołanie Krajowej Radzie Sądownictwa w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania wraz ze stanowiskiem w sprawie. Krajowa Rada Sądownictwa podejmuje uchwałę uwzględniającą albo oddalającą odwołanie sędziego, mając na uwadze względy, o których mowa w § 1.

Uchwała Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie odwołania, o którym mowa w § 5, nie wymaga uzasadnienia. Od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa odwołanie nie przysługuje. Do czasu podjęcia uchwały sędzia lub asesor sądowy wykonuje obowiązki dotychczasowe.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się już w kwestii dopuszczalności odwołań od uchwał KRS umarzających postępowanie w sprawie z odwołania sędziego od zmiany podziału czynności. W postanowieniu z 9 stycznia 2020 r., I NO 181/19 Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że zgodnie z regułą specjalności (*lex specialis derogat legi generali*) art. 22a § 6 p.u.s.p., jako przepis szczególny, wyklucza stosowanie przepisu ogólnego, czyli art. 44 ust. 1 u.KRS.

Trybunał Konstytucyjny uznał natomiast, że „sprawą” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP nie jest spór wewnątrz organu władzy publicznej, w tym sprawa ze stosunku nadrzędności i podporządkowania między organami państwowymi oraz sprawa ściśle związana z podległością służbową w relacji między przełożonymi i podwładnymi w organach państwowych (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z: 9 czerwca 1988 r., K 28/97; 10 maja 2000 r., K 21/99; 18 maja 2004 r., SK 38/03; 30 października 2012 r., SK 20/11; 6 listopada 2012 r., K 21/11; 26 listopada 2019 r., P 9/18). Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy przyjął, że zmiana zakresu czynności sędziego, nie jest „sprawą” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, w której musi być zagwarantowana droga sądowa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 września 2019 r., I NO 58/19; 25 września 2019 r., I NO 42/19; 9 stycznia 2020 r., I NO 181/18; 15 stycznia 2020 r., I NO 174/19; 27 maja 2020 r., I NO 186/19; 9 czerwca 2020 r., I NO 173/19; 3 sierpnia 2020 r., I NO 80/20; 1 lipca 2020 r., I NO 57/19; 3 sierpnia 2020 r., I NO 80/20; 8 grudnia 2020 r., I NO 76/20; 11 maja 2022 r., I NKRS 133/21; 9 listopada 2022 r., I NKRS 64/22).

Zgodnie z art. 9a § 1 p.u.s.p. nadzór administracyjny w zakresie właściwego toku wewnętrznego urzędowania sądu sprawują prezesi sądów. W ramach tego nadzoru prezesi sądów są upoważnieni do ustalania podziału czynności, o którym mowa w art. 22a § 1 p.u.s.p. Spór pomiędzy sędzią a prezesem sądu, co do sposobu ustalenia podziału czynności, odbywa się w ramach ściśle rozumianego stosunku służbowego wewnątrz organu władzy sądowniczej.

Sędzia nie występuje w tym sporze jako osoba prywatna. Pewne minimum swobody decyzyjnej w sprawach związanych z codziennym zarządzaniem działalnością administracyjną sądów, do których należy ustalanie podziału czynności, jest niezbędne do tego, aby nadzór administracyjny nad sądami mógł być sprawowany efektywnie. Przepis art. 22a § 6 p.u.s.p. realizuje tym sposobem zasadę sprawności działania instytucji publicznych, a pośrednio – służy realizacji prawa do sądu zagwarantowanego każdemu obywatelowi w myśl art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2020 r., I NO 80/20).

Reasumując, zgodnie z regułą kolizyjną *lex specialis derogat legi generali* uznać należy, że w odniesieniu do decyzji prezesa sądu o zmianach w zakresie powierzania sędziom obowiązków w tym samym wydziale sądu, nie przysługuje droga sądowa. Odwołanie takie jest niedopuszczalne z mocy ustawy, w konsekwencji merytoryczne rozpoznanie przez Sąd Najwyższy odwołania M. F. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] jest niemożliwe.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS orzekł, jak w sentencji.

Zdanie odrębne od postanowienia i uzasadnienia złożył SSN Adam Redzik.